

Araştırma Makalesi / Research Article

İcra ve İflas Hukukunda Sirküler*

Circular in Enforcement and Bankruptcy Law

Serdar KALE**

ÖZ

Sirküler yoluyla ilgililerin görüşlerinin alınması icra ve iflas hukukumuzda sık rastlanılan bir yöntem değildir. Oysa sirküler yoluyla ilgililerin görüşlerinin alınması oldukça pratik ve az maliyetli bir yoldur. Özellikle alacaklı sayısının çok fazla olduğu iflas tasfiyelerinde alacaklılar toplantısının fiziki olarak gerçekleştirilecek olması önemli sorunları beraberinde getirebilir. İflas idaresinin veya dairesinin hızlı bir şekilde alacaklıların görüşüne ihtiyaç duyduğu durumlarda alacaklılar toplantısının hemen gerçekleştirilmeyecek olması tasfiye sürecinin akamete uğramasına sebebiyet verebilir. Yine kitlelerin bir araya gelmesinin toplum sağlığı açısından zararlı olacağı hallerde sirküler yoluyla kararların alınması mümkün olabilecektir. Çalışmada, İcra ve İflas Kanunu çerçevesinde sirküler yoluna başvurma koşulları, sirküler yoluyla alınabilecek kararlar ve bu kararların kanun yolu incelemesi hususları ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: İcra ve iflas, sirküler, alacaklılar toplantısı, konkordato, şikayet.

ABSTRACT

It is not a common method in our enforcement and bankruptcy law to get the opinions of the concerned parties through circulars. However, it is a very practical and cost-effective way to get the opinions of the interested parties through circulars. Especially in bankruptcy liquidation where the number of creditors is too high, the physical meeting of creditors may bring significant problems. In cases where the bankruptcy administration or its office needs the opinion of the creditors quickly, the fact that the creditors' meeting will not be held immediately may result in the liquidation process being disrupted. Again, in cases where the gathering of the masses will be harmful for public health, it will be possible to make decisions through circular. In this study, the conditions for the application of circular path, decisions

* Makale gönderim tarihi: 11.05.2020. Makale kabul tarihi: 19.05.2020. Serdar Kale, "İcra ve İflas Hukukunda Sirküler", *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 7, Sayı 1, 2020, s. 239-250; <https://doi.org/10.46547/imuhfd.2020.07.1.03>.

** Prof. Dr., İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Anabilim Dalı, İletişim: İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi - Göztepe Mah. Atatürk Cad. No: 40/16 34815 Beykoz/İstanbul. skale@medipol.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-4179-8146>.

that can be taken through circular path and the legal way review of these decisions are discussed within the framework of the Enforcement and Bankruptcy Law.

Keywords: Enforcement and bankruptcy, circular, meeting of creditors, concordatum, complaint.

I. Genel Olarak

Sirküler yoluyla ilgililerin görüşlerinin alınması icra ve iflas hukukumuzda sık rastlanılan bir yöntem değildir. Oysa sirküler yoluyla ilgililerin görüşlerinin alınması oldukça pratik ve az maliyetli bir yoldur. Özellikle alacaklı sayısının çok fazla olduğu iflas tasfiyelerinde alacaklılar toplantısının fiziki olarak gerçekleştirilecek olması önemli sorunları beraberinde getirebilir. İflas idaresinin veya dairesinin hızlı bir şekilde alacaklıların görüşüne ihtiyaç duyduğu durumlarda alacaklılar toplantısının hemen gerçekleştirilmeyecek olması tasfiye sürecinin akamete uğramasına sebebiyet verebilir. Yine kitlelerin bir araya gelmesinin toplum sağlığı açısından zararlı olacağı hallerde sirküler yoluyla kararların alınması mümkün olabilecektir.

İcra ve İflas Kanununda sirküler yoluna ne zaman ve hangi koşullarda başvurulacağına ilişkin açık bir düzenleme bulunmamaktadır¹. Yalnızca 240. maddede, ikinci alacaklılar toplanması dışında yeniden bir alacaklılar toplantısının yapılacağı hallerde iflas idaresinin alacaklıların görüşlerini, imzalarının noterce tasdikli cevap yazısı ile elde edebileceği belirtilmektedir. Bu madde dışında sirküler yoluna başvurmayı öngören bir hüküm Kanunda bulunmamaktadır. Oysa yalnızca iflas hukukunda değil, cüzi icrada da sirküler yoluyla alacaklıların görüşlerinin alınabileceği durumlar söz konusu olabilir.

Sirküler yoluna başvuru mehz Kanunda hukukumuzdan daha kapsamlı bir şekilde düzenleme altına alınmıştır. İsviçre İcra İflas Kanununda 1994 yılında yapılan değişiklikle, sirküler yoluna başvurunun kapsamı, çerçevesi ve uygulama koşulları İsviçre İcra İflas Kanununun 255a maddesinde kapsamlı bir şekilde düzenlenmiştir. Bu değişiklikle birlikte İsviçre hukukunda 1994 değişikliği öncesi uygulamada sıklıkla kullanılan sirküler yolu yasal bir zemine kavuşmuştur. Değişiklikten sonra dikkati çeken bir diğer husus ise, sadece ikinci ve devamı alacaklılar toplantısında değil, birinci alacaklılar toplantısından önce

1 Ashında İcra ve İflas Kanununda sirküler kelimesi de hiçbir maddede kullanılmamıştır. İlgililerin özellikle de alacaklıların tasfiye sürecinde görüşlerinin alınması için başvurulacak bir yöntem olarak kabul edilen sirküler yolunun alacaklıların toplantı yapılmaksızın tasfiyeyle ilgili kararları almalarına imkân tanıyan özel bir karar alma biçimi olduğu doktrinde kabul edilmektedir. Güray Erdönmez, *İflasta Alacaklılar Toplanmasının Yetkileri*, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2005, s. 215, dp. 437.

de iflas dairesinin alacaklıların görüşlerini sirküler yoluyla alabilecek olmasına vurgu yapılmasıdır. Fakat bu hukuk sisteminde birinci alacaklılar toplantısının sirküler yoluyla yapılmasının mümkün olmadığı, birinci alacaklılar toplantısının gerçekleştirilmesinin zorunlu olduğu hususuna da dikkat çekilmektedir².

Gerek alacaklılar toplantısının gerçekleştirilmesinde gerekse de kısmen alacaklılar toplantısının ikamesi olarak kabul edilebilecek sirküler yoluna başvuruda önemli olan husus alacaklıların gerçek iradelerinin ortaya çıkmasıdır. Şayet alacaklıların gerçek iradelerinin ortaya çıkması toplantı sayesinde gerçekleşecekse bu durumda sirküler yoluna başvurulamayacaktır. Aksine bir davranış yani gerekmediği halde sirküler yoluna başvurmak alacaklıların menfaatlerine zarar verebilecektir. İsviçre Federal Mahkemesi bir kararında hangi yolun (alacaklılar toplantısı veya sirküler) alacaklıların menfaatine olacağı konusunda takdir yetkisinin iflas idaresinde bulunduğu hükmetmiştir³.

Bu çalışmada, sirküler yoluna başvurunun koşulları, bu kararın hangi organ tarafından alınabileceği, sirküler yoluna başvurma ve sirküler yoluyla alınan kararlara karşı itiraz imkânının bulunup bulunmadığı hususları ele alınacaktır.

II. Cüzi İcrada Sirküler Yoluna Başvuru

Cüzi icrada bazı durumlarda alacaklıların ekseriyetinin olumlu görüşünün alınması gerekebilir. Yine cüzi icrada alacaklıların bazı hallerde görüşlerine ihtiyaç duyulabilir. Örneğin İİK m. 119, f.1, bent (1) gereğince, bütün ilgililerin istemesi durumunda mahcuz menkulün pazarlıkla satışı mümkün olabilir. Yine İİK m. 120, f.1 gereğince hacze iştirak eden bütün alacaklıların muvafakat etmesi halinde borçlunun borsada ve piyasada fiyatı bulunmayan alacakları, ödeme yerine geçmek üzere itibari kıymetleriyle kendilerine veya hesaplarına olarak alacaklılardan birine devredilebilir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında da aynı suretle hacze iştirak eden alacaklıların hepsinin veya birisinin borçlunun üçüncü kişilerdeki çekişmeli alacağının tahsili için borçluya ait olan dava veya takip hakkını üzerine alabilir.

İşte bu gibi durumlarda icra dairesi tarafından sirküler yoluna başvurulması mümkün olabilir. Her ne kadar hukukumuzda bu yola çık sık başvurulmasa da kanaatimce cüzi icrada sirküler yoluna başvurulmasında bir engel bulunmamaktadır. Alacaklıların görüşlerinin hızlıca alınmasından elde edilecek fayda bu kanaati desteklemektedir.

² BaslerKomm, Urs Bürgi, Art. 255a, Rdn. 3.

³ BGE 103 III 82.

III. İflas Hukukunda Sirküler

A. Genel Olarak

İflas hukukunda sirküler, alacaklılar toplantısının yapılması gereken hallerde uygulama alanı bulur. Bu itibarla alacaklılar toplantısının yapılmadığı basit tasfiyede sirküler yoluna kural olarak başvurulmaz. Her ne kadar basit tasfiyede kural olarak alacaklılar toplantısı yapılamayacak olsa da iflas dairesi bazı hallerde bu tasfiye yolunda da alacaklıların görüşlerine ihtiyaç duyabilir. Örneğin, İİK m. 245 gereğince çekişmeli hakkın devrini isteyen bir alacaklının bulunması halinde veya masaya ait bir malvarlığı hakkında iptal davası açma hakkının söz konusu olduğu hallerde yahut müflisin taraf olduğu bir davaya devam edilip edilmemesi hakkında karar verebilmek için iflas dairesi, alacaklıları toplantıya çağırmalıdır⁴. Benzer şekilde, müflisin basit tasfiyede konkordato talep etmesi halinde de alacaklıların görüşüne başvurulması gerekir. İşte bu gibi durumda alacaklılar toplantısı yapılabileceği gibi sirküler yoluyla alacaklıların görüşlerine başvurulabilir. İsviçre İcra İflas Kanununda bu durum açık bir kanun hükmüne konu olmuştur⁵. Art. 231 Abs. 3 Ziff. 1 SchKG hükmünde, basit tasfiyede alacaklılar toplantısına kural olarak başvurulamayacağı, ancak özel bazı durumlarda alacaklıların görüşlerinin dikkate değer olduğu (wünschenswert)/önem arz ettiği hallerde iflas dairesinin alacaklılar toplantısını davet edeceği veya alacaklıların görüşünün sirküler yoluyla toplanacağı hükme bağlanmıştır. Basit tasfiyede alacaklılar toplantısı yapılmasının veya sirküler yoluna başvurmanın düzenlendiği 231. madde hükmünün dar yorumlanması gerektiği yine bu İsviçre hukukunda belirtilmektedir⁶. Aslında basit tasfiyenin amacı, kolay, hızlı, elverdiğince şekli kurallara tabi olmayan ve az masrafla süreci tamamlamaktır. İşte bu sebeple alacaklılar toplantısının basit tasfiyede yapılması istisnaidir.

İflas hukukunda sirküler, adi tasfiyede daha sık başvuru alan bir yöntemdir. Bu noktada belirtmek gerekir ki, her ne kadar basit tasfiyenin istisna adi tasfiyenin kural olduğu belirtilmişse de ülkemizde olduğu gibi İsviçre’de de uygulama Kanununun tam aksi istikametinde cereyan etmektedir⁷. İsviçre’de 2015 ve 2017 yılları arasında yapılan istatistiklerde iflas tasfiyelerinin %58’inin masa malvarlığının yetersizliği sebebiyle durduğu verilere yansımıştır⁸. Yine bu yıl-

4 Baki Kuru, *İcra ve İflas Hukuku El Kitabı*, 2. Bası, Seçkin Yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 1387.

5 Oysa Erdönmez hatalı bir şekilde, mehzaz Kanunda basit tasfiye usulüne ilişkin hükümler arasında sirküler yoluna başvurulabilmesi konusunda açık bir düzenleme bulunmadığını belirtmektedir. Erdönmez, s. 218.

6 BGE 118 III 57 E. 2. Franco Lorandi, “Zirkularbeschlüsse im SchKG”, *ZZZ*, Cilt 45, 2019, s. 32.

7 Lorandi, s. 33.

8 <https://www.bfs.admin.ch/bfs/de/home/statistiken/industrie-dienstleistungen/unternehmen-beschaefigte/unternehmensdemografie/konkurse.html>.

lar arasında İsviçre’de adi tasfiye şeklinde devam eden iflas süreçlerinin ise %1’in altında olduğu belirtilmektedir.

B. Sirküler Yoluna Başvurunun Koşulları

Hukukumuzda, sirküler yoluna başvurunun koşulları açık bir kanun maddesi ile belirtilmemişse de İsviçre İİK m. 255a’da iflasta sirküler yoluna başvuru koşulları açıkça hükme bağlanmıştır. İlgili hüküm gereğince, acele hallerde veya alacaklılar toplantısının karar alamayacağı durumlarda iflas idaresinin alacaklıların görüşünün alınması amacıyla kendilerine sirküler gönderebileceği belirtilmiştir. Kanaatimce, sirküler yoluna başvuru konusunda benzer gerekçelerin hukukumuzda da kabul görmesi mümkündür. Hemen belirtmek gerekir ki, İİK m. 240’da sirküler yoluna başvuru her ne kadar ikinci alacaklılar toplantısından sonra yapılacak diğer alacaklılar toplantıları için başvurulacak bir yol olarak düzenlenmişse de kanaatimce ikinci alacaklılar toplantısının ve hatta ilk alacaklılar toplantısının da sirküler yoluyla gerçekleştirilebilmesi mümkündür⁹.

1. Alacaklılar Toplantısının Karar Alamayacak Durumda Olması

Mehaz Kanun gereğince sirküler yoluna başvurunun önemli sebeplerinden birisi, alacaklılar toplantısında karar alınamayacak olmasıdır. Bilindiği üzere, gerek birinci gerekse de ikinci alacaklılar toplantısında toplantı ve karar nisabının oluşması zorunludur. İİK m. 221,f.2 uyarınca, *kendileri ve mümessilleri bulunan alacaklılar, malum alacaklar tutarının en az dörtte birini temsil etmesi halinde toplantı nisabı hasıl olur. Toplantıda bulunanlar beş kişiden az ise bunların, alacak tutarının yarısına sahip olması şarttır.* Maddenin üçüncü fıkrası gereğince *kararlar, alacak tutarı ekseriyeti ile alınır.* İİK m. 237, f.4 gereğince ikinci alacaklılar toplantısında da bu nisaplar dikkate alınmak zorundadır. Alacaklılar toplantısında bu ekseriyetlerin sağlanması kimi zaman mümkün olmayabilir. Özellikle, sıranın sonundaki imtiyazsız alacaklıların iflas tasfiyesinden umutlarını kestikleri ve masada da yeterli malvarlığının bulunmadığı hallerde alacaklıların sürece katılımları neredeyse yok denecek kadar az olmaktadır.

Toplantı ve karar yeter sayısının oluşamayacağının öngörüldüğü hallerde

9 İsviçre hukukunda da birinci alacaklılar toplantısının sirküler yoluyla gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceği tartışmalı bir konudur. Birinci alacaklılar toplantısının sirküler yoluyla yapılamayacağını savunan görüşün temel gerekçesi henüz bu aşamada alacaklıların kimler olduğunun açık bir şekilde bilinmiyor olmasıdır. BaslerKomm, Bürgi, Art. 255a, Rdn.3. Federal Mahkemenin bazı kararlarında birinci alacaklılar toplantısının sirküler yoluyla yapılabileceği hükme bağlandığı (BGE 103 III 21(26.E.4)) gibi, bu konuda olumlu görüş bildiren yazarlar da bulunmaktadır, Kurt Amonn, Fridolin Walther, *Grundriss des Schuldbetreibungs- und Konkursrechts*, 9. Aufl., Stämpfli Verlag, Bern, 2013, § 45, Rdn. 5.

sirküler yoluna başvurmak İsviçre hukukunda yasa koyucunun öngördüğü bir çözümdür. Aslında alacaklılar toplantısında karar alınamayacağına ilk belirtisi önceki alacaklılar toplantısı veya toplantılarıdır. Şayet bu toplantılarda karar alınamamışsa veya toplantı nisabı oluşmamışsa bu durumda sonraki toplantıyı yapmak yerine sirküler yoluna başvurmak mantıklı bir çözümdür. Fakat belirtmek gerekir ki, önceki alacaklılar toplantısının yapılmadığı her durumda sirküler yoluna başvurmak da doğru olmayacaktır. İflas idaresi önceki alacaklılar toplantısı yapılmamasına rağmen sonradan değişen koşullara göre alacaklılar toplantısının yapılabileceğine kanaat getirirse bu durumda sirküler göndermek yerine alacaklılar toplantısını yapmalıdır. Özellikle borçlunun konkordato teklifinin görüşülmesi gibi alacaklılar toplantısında önemli bir gündem bulunuyorsa bu durumda alacaklılar toplantısının yapılması zaruret arz eder. Başka bir ifadeyle, alacaklıların müzakeresi neticesinde tasfiyenin selameti açısından daha doğru bir karar ortaya çıkacaksa bu durumda sirküler yoluna başvurmadan alacaklılar toplantısının yapılması gereklidir¹⁰. Fakat toplantının gündemi masadaki bazı malların pazarlıkla satışından ibaret ise bu halde alacaklılar toplantısı yapılmasına gerek duyulmayacak, sirküler yoluyla alacaklıların görüşleri rahatlıkla toplanabilecektir. Sadece pazarlıkla satış konusunda değil, örneğin arabuluculuk veya sulh yoluyla uyuşmazlığın çözümü masanın menfaatini gerektirdiği hallerde, iflas idaresi veya dairesi alacaklıların bu konudaki görüşlerini sirküler yoluyla alabilecektir.

Sirküler yoluna başvuru konusunda takdir yetkisi iflas idaresi veya dairesindedir. İflas idaresinin veya dairesinin bu kararını yerinde bulmayan ilgililerin şikayet yoluyla meseleyi icra mahkemesine taşıyabilmesi mümkündür. Şikayet yoluna başvuran ilgili, sirküler yoluyla alacaklıların görüşünün alınmasının mümkün olamayacağını, söz konusu kararın alacaklılar toplantısının yapılmasıyla alınabileceğini belirterek icra mahkemesinden, iflas idaresinin veya dairesinin sirküler yoluna başvurulmasına ilişkin kararının iptal edilmesini talep edebilir. Bu halde bir hakkın yerine getirilmemesinden kaynaklanan şikayet sebebi mevcut olduğundan şikayet süreye tabi değildir¹¹.

10 KUKO SchKG, Ariane Amacker, Christoph Küng, Art 255a, Rdn. 6. Doktrinde, alacaklılar toplantısının yapılması halinde farklı şekilde karar verilebileceği tahmin ediliyorsa sirküler yoluna başvurulmaması gerektiği belirtilmektedir. Görüşlerine sirküler yoluyla başvuran meselenin hukuki ve teknik sorunlar barındırması sebebiyle alacaklıların, toplantı yapılması halinde daha açık fikir sahibi olabileceği ve bu sebeple sirküler yolundan farklı bir kararın alacaklılar toplantısı neticesinde çıkabileceği ileri sürülebilecektir. Erdönmez, s. 222.

11 Erdönmez, s. 224.

2. Acele Hallerde

Yalnızca alacaklılar toplantısında karar alınmayacak durumlarda değil, acele hallerde de sirküler yoluyla alacaklıların görüşleri alınabilir. İflas idaresi, alınması gereken bir kararın gecikmesi sebebiyle masanın zararının artacağı veya geç kalınmasının bir avantajın kaçırılmasına sebebiyet vereceği hallerde sirküler yoluna başvurabilir ki bu hallerde acele bir halin varlığı kabul edilir¹². Örneğin, mutad yapılacak birinci veya ikinci alacaklılar toplantısının beklenmesi masanın zararına bir sonuç ortaya çıkaracak ve acil karar alınması masanın lehine olacaksa bu durumda alacaklılar toplantısını beklemeden sirküler yoluyla alacaklıların görüşlerinin alınması mümkün olacaktır. Bu kapsamda pazarlıkla satışın mümkün olup olmayacağı, müflisin ticari faaliyetlerine devam edip etmeyeceği, iflas idaresi memurlarından birisinin istifası sonrası ortaya çıkan durumun giderilmesi gibi konularda alacaklıların görüşleri sirküler yoluyla alınabilir. Benzer şekilde ikinci alacaklılar toplantısından önce uzlaşma imkânının bulunduğu hallerde, sirküler yoluyla alacaklıların görüşünün alınabilmesi mümkündür. Aslında somut olayın özellikleri hangi acele haller sebebiyle sirküler yoluna başvurulabileceği konusunda belirleyici olacaktır.

C. Sirkülerin Kapsamı ve Konusu

Alacaklılara gönderilecek olan sirkülerin açık ve yanlış anlaşılmalara mahal vermeyecek bir şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Sirkülerde kararın oluşumunda etkili olabilecek önemli hususlara yer verilmelidir. Sirkülerin kapsamını somut olayın özellikleri ve alınacak kararın niteliği belirleyecektir. Sirkülerde yeterli bilgilerin bulunması durumunda alacaklılar sağlıklı bir karar verebileceklerdir.

Sirkülerin kendilerine ulaşmasından sonra alacaklıların hangi süre içinde cevap vermeleri gerektiğini iflas idaresi belirleyecektir. İflas idaresi bu süreyi tayin ederken somut olayın özelliklerini dikkate almalıdır. İsviçre hukukunda çoğu durumda on günlük sürenin yeterli olacağı belirtilmektedir¹³. Sirkülerde belirlenen cevap süresi, düzenleyici bir süre değil, hak düşürücü süre niteliğindedir¹⁴. Bu noktada dikkate edilmesi gereken husus, sürenin her alacaklı bakımından kendisinin tebellüğ anıyla başlayacağı ve iflas idaresi tarafından verilen süre içinde cevabın iflas idaresine ulaşmasının zorunlu olduğudur. Bu sebeple, alacaklının postada geçecek zamanı göz önünde bulundurarak hareket etmesi gerekmektedir.

12 BaslerKomm, Bürgi, Art. 255a, Rdn. 5. Sadece masraflardan tasarruf etmek amacıyla sirküler yoluna başvurulmasının kabul görmeyeceği konusunda ise bkz. Lorandi, s. 35.

13 BaslerKomm, Bürgi, Art. 255a, Rdn. 10.; SK SchKG, Roger Schober, Art. 255a, Rdn. 4.

14 Lorandi, s. 35.

İflas idaresi adresi bilinen alacaklılara sirküleri tebliğ edecektir. İİK m. 240, f.1 gereğince, iflas idaresi alacaklıların bilinen adreslerine taahhütlü bir mektup gönderecektir. İflas idaresinin Tebligat Kanunu çerçevesinde tebliğ çıkarma yetkisi konusunda İİK m. 227'de açık bir hüküm bulunmamaktadır. Gerçekten de ilgili maddede İİK m. 21'e bir atıf yapılmamıştır. Uygulamada iflas idaresinin tebligatları icra daireleri marifetiyle Tebligat Kanunu hükümlerine göre yaptıkları görülmektedir. Yapılacak bir kanun değişikliği ile iflas idarelerine Tebligat Kanununa göre tebliğ çıkarma yetkisinin verilmesi yerinde olacaktır. Bu değişiklik yapıncaya kadar sirkülerlerin icra daireleri eliyle de yapılabilmesi mümkündür. Usulüne uygun tebligat yapılması sirküler yoluyla karar almada önemli bir yer tutmaktadır. Zira kendisine usulüne uygun tebligat gönderilen kişinin karar alma nisabında dikkate alınıp bir de süresi içinde cevap vermesine kabul oyu kullanmış gibi sonuç bağlanacağı düşünüldüğünde, tebligatın usulüne uygun yapılmasının önemi daha net bir şekilde ortaya çıkacaktır.

Görüşüne başvurulmuş olayda alacaklılar, süresi içinde olumlu cevap vermek suretiyle sirküleri kabul edebilirler. Süresi içinde sirkülere cevap vermemenin olumlu cevap vermek anlamına geleceği İsviçre İcra İflas Kanununda açıkça hükme bağlanmıştır (Art. 255a, Abs.1). Başka bir ifade ile İsviçre hukukunda sessiz kalmaya bu anlamda olumlu bir sonuç bağlanmıştır. Görüşüne başvurulmuş alacaklıların olumsuz cevap vermek istemeleri durumunda bu hususu açıkça süresi içinde iflas idaresine bildirmeleri gerekmektedir¹⁵. Tekrar etmek gerekir ki, süresi içinde cevap verilmemesi, olumlu oy kullanıldığı sonucunu doğuracaktır, fakat bu sonucun doğabilmesi için sirkülerin açık bir şekilde bu hususu içermesi gerekmektedir¹⁶. Şüphe halinde alacaklının olumlu oy kullandığını kabul etmek gerekmektedir. Kanaatimce, mehz İsviçre hukukundaki bu sonuçlar hukukumuz bakımında da geçerli olabilecektir.

Görüşüne başvurulmuş alacaklılar, imzası noterlikçe onaylı cevaplarını iflas idaresine bildirebilecekleri gibi cevaplarını sözlü olarak da iflas idaresine bildirebilirler¹⁷. İflas idaresinin sözlü beyanları tutanağa geçirmesi ve bu tutanağın alacaklı ve iflas idare memuru veya memurları tarafından imzalanması gerekmektedir. Telefon, faks ve e-mail yoluyla bildirilen cevapların kabul edilmemesi gerekir, zira bu yollarla verilen cevaplarda alacaklının kimliği tam olarak belirlenemeyeceği gibi faks, e-mail çıktısı gibi dokümanların orijinalliğinin tespit edilebilmesi de mümkün olamayacaktır¹⁸. Bu noktada son olarak

15 Carl Jaeger, Hans Ulrich Walder, Thomas M. Kull, Martin Kottmann, *Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs*, B. 2, 4. Aufl., Zürich, 1997/99, Art. 255a, Rdn 2.

16 BaslerKomm, Bürgi, Art. 255a, Rdn. 9.

17 Benzer görüş için bkz. Erdönmez, s. 229.

18 Jaeger, Walder, Kull, Kottmann, Art. 255a, Rdn 2.

hatırlatalım ki, verilen cevabın açık ve tartışmaya mahal vermeyecek netlikte olması gerekmektedir.

Alacaklılar toplantılarında alınabilecek hemen hemen tüm kararların sirküler yoluyla alınabilmesi mümkündür. Bu bağlamda özellikle iflas idaresi adaylarının da sirküler yoluyla belirlenebilmesi söz konusu olabilecektir. Aslında alacaklılar toplantısında alınan kararlar ile sirküler yoluyla alınan kararlar arasında bir farklılık bulunmamaktadır. Her iki durumda da aynı irade açıklamasına bağlanan sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

D. Sirküler Yoluyla Alınan Kararlara Karşı Şikayet

Alacaklılar toplantısı kararlarına karşı şikayet yoluna başvurmak mümkün olduğu gibi benzer şekilde alacaklılar toplantısı kararlarıyla aynı sonucu doğuran sirküler yoluyla alınan kararlara karşı da şikayet yoluna başvurulabilir. Fakat dikkat edilmelidir ki, alacaklılar toplantısının her türlü kararına karşı şikayet yoluna başvurabilmek mümkün değildir. Alacaklılar toplantısı kararı, yalnızca *açık kanun hükmüne aykırılık teşkil ediyorsa* bu kararlara karşı şikayet yoluna başvurulabilir¹⁹. Bu bağlamda işlemin hadiseye uygun olmaması (unangemessenheit) bir şikayet sebebi değildir. Fakat bu tespitler yalnızca ikinci alacaklılar toplantısında alınan veya ikinci alacaklılar toplantısı yerine sirküler yoluyla alınan kararlar için geçerlidir. İkinci alacaklılar toplantısı veya onun yerine sirküler yoluyla alınan kararlarının yalnızca kanuna aykırılık sebebiyle şikayete konu olup diğer şikayet sebeplerinin bu durumda gündeme gelmemesinin sebebi ikinci alacaklılar toplantısının tasfiyenin mukadderatına etki etme gücüdür. İkinci alacaklılar toplantısı tasfiyeye yön veren ana organdır, bu bağlamda ikinci alacaklılar toplantısı geniş yetkilere sahiptir. İcra mahkemesinin şikayet yoluyla önüne gelen olayda alacaklılar toplantısının bu geniş yetkilerine, özellikle de alacaklılar toplantısının takdir yetkisine müdahale etmesi istenmemektedir²⁰.

İcra mahkemesinin her ne kadar ikinci alacaklılar toplantısının yetkilerine müdahalesi sınırlı olsa da birinci alacaklılar toplantısı kararlarının *“işlemin hadiseye uygun olmaması”* sebebiyle şikayete konu olabileceği İsviçre doktrininde kabul edilmektedir²¹. Örneğin, birinci alacaklılar toplantısında iflas idaresinin seçimine yönelik alınan kararlar veya sirküler yoluyla bu yönde ortaya çıkan kararlar şikayete konu olabilecektir.

19 BGE 109 III 88, BGE 101 III 54.

20 BGE 87 III 111 E. 3; BGE 86 III 102, 103 f. Türk hukukunda bu yönde cereyan eden tartışmalar için bkz. Erdönmez, s. 181-187.

21 Jaeger, Walder, Kull, Kottmann, Art. 239, Rdn. 2.; BaslerKomm, Bürgi, Basler Kommentar, Art. 253, Rdn. 7.; KUKO SchKG, Bürgi, Art. 239, Rdn. 11.

Sirküler yoluyla alınan kararlara karşı şikayet yolu açıksa da bu noktada önemli sorun şikayet süresinin hangi andan itibaren başlayacağıdır²². Kanaatimce, sirküler yoluyla alınan kararlara karşı şikayet süresi en erken iflas idaresince verilen süresinin dolması ve iflas idaresinin alınan kararı tutanakla tespit etmesinden sonra başlayacaktır. Sirküler yoluyla alınan kararın ayrıca alacaklılara bildirileceğine ilişkin bir düzenleme Kanunda bulunmadığı için tebligat masrafını ödeyen alacaklıya kararın tebliğ edilmesi düşünülebilir (İİK m.223, f.3). Bu durumda şikayet süresinin tebliğ ile başlayacağı açıktır. Sirküler yoluyla alınan kararlara karşı kural olarak öneriyi kabul etmeyen alacaklılar ve müflis şikayet yoluna başvurabilecektir²³.

IV. Konkordato Hukukunda Sirküler

Alacaklıların kararları konkordato hukukunda önemli etkilere sahiptir. Aslında konkordato sürecine yön veren şey alacaklıların bu süreçte aldığı kararlardır. Konkordato sürecinde alacaklıların bir araya gelip belirli hususlarda iradelerini ortaya koymaları iki şekilde gerçekleşir. Bunlardan ilki alacaklılar kurulu diğeri ise alacaklılar toplantısıdır. Hukukumuzda alacaklılar kurulu her konkordato sürecinde teşekkül etmez, Yönetmelikte öngörüldüğü üzere yalnızca alacaklı sayısının ikiyüz elliye veya alacak miktarının yüzyirmi beş milyonu geçtiği konkordatolarda alacaklılar kurulunun oluşumu zorunludur. Bunun dışındaki konkordato süreçlerinde alacaklılar kurulunun oluşumu ihtiyaridir. İşte alacaklılar kurulunun teşekkül ettiği süreçlerde komiser, alacaklılar kurulunun görüşünü sirküler yoluyla alabilir.

Konkordato hukukunda alacaklılar toplantısının karar alma yetkisi bulunmamaktadır. Alacaklılar toplantısında oylama yapılmadığı için toplantı ve karar yeter sayısının varlığı da aranmayacaktır. Alacaklılar toplantısının fiziki olarak yapılması yani toplantı yer ve saatinin belirlenerek alacaklılara bildirilmesi kanunen bir zorunluluktur. Alacaklılar toplantısının fiziki olarak gerçekleştirilmeksizin yalnızca sirküler yoluyla cereyan edebilmesi mümkün değildir. Fakat bireysel olarak alacaklıların kabul veya ret oylarını yazılı olarak süresi içinde komisere bildirmelerinde bir engel bulunmamaktadır. Bu bildirim noterden imza onaylı bir belgeyle yapılması faydalı olacaktır (İİK m. 240 hükmü kıyasen). Alacaklıların bu yolu kullanarak görüşlerini bildirmeleri, sirküler yoluyla alacaklılar toplantısının yapıldığı anlamına gelmeyecektir.

22 Üstündağ da bu soruna dikkat çekmekle yetinmiş ve fakat soruna bir çözüm önerisi getirmemiştir. Saim Üstündağ, *İflas Hukuku*, 8. Bası, İstanbul 2009, s. 185.

23 Erdönmez, s. 231.

Sonuç

Sirküler yoluyla alacaklıların görüşünün alınması özellikle külli tasfiyede sıklıkla kullanılabilecek bir icra iflas hukuku enstrümanıdır. Bu yola başvuru, hem zamandan hem de masraftan tasarruf sağlayacaktır. Özellikle tasfiyenin bir an önce tamamlanması, hızlı hareket edilmesi ve masa açısından kaçırılacak bir fırsata mani olmak amacıyla iflas idaresi sirküler yoluyla alacaklıların görüşlerini masrafsız bir şekilde, hızlıca alabilecektir. Fakat bu noktada unutulmamalıdır ki, tasfiye sürecine önemli etki edecek, alacaklıların müzakereleleri ile daha doğru sonuca varılacağı düşünülen önemli kararların alacaklılar toplantısında alınması daha uygun olacaktır. Bu bağlamda, düşük montanlı tartışmaların yaşanacağı karar alma süreçlerinde sirküler yoluna başvurmak faydalı olabilecektir. Sirküler yoluna başvuru, adi tasfiyede iflas idaresinin, basit tasfiyede iflas dairesinin ve sınırlı hallerde başvuru alan cüzi icrada ise icra dairesinin takdirindedir. İflas idaresinin, iflas dairesinin veya icra dairesinin bu konudaki takdir yetkisi şikayet yoluna tabi olabilecektir. Sirküler yoluyla alınan kararların da şikayet yoluyla icra mahkemesinin önüne taşınabilmesi mümkündür. İkinci ve devamı alacaklılar toplantısının sirküler yoluyla yapılması durumunda alınan kararın sadece kanuna aykırılık sebebiyle şikayete konu olabilmesi imkân dahilindedir. Özellikle işlemin hadiseye uygun olmaması sebebiyle alacaklıların kararlarının şikayete konusu olabilmesi söz konusu değildir. Zira tasfiyeye yön veren alacaklılardır ve onların kararlarının icra mahkemesince denetlenmesi ancak sınırlı hallerde mümkün olmalıdır. Konkordato sürecinde de sirküler yoluna başvurmak, kurumun gerektirdiği hızlılık bakımından faydalı sonuçlar verecektir. Türk hukukunda sık uygulaması bulunmayan sirküler yoluyla alacaklıların görüşlerinin alınması yöntemi, yapılacak bir kanun değişikliği ile hukukumuzda da- ki bu kanun değişikliğinde mehzaz Kanununun 255a maddesi örnek alınabilir- daha işlevsel bir hale gelebilecektir.

KAYNAKLAR

- Amonn, Kurt; Walther, Fridolin, *Grundriss des Schuldbetreibungs- und Konkursrechts*, 9. Aufl., Stämpfli Verlag, Bern, 2013.
- Basler Kommentar Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs, Basel, 2010 (BaslerKomm – Bölüm Yazarı).
- Erdönmez, Güray, *İflasta Alacaklılar Toplanmasının Yetkileri*, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2005.
- Jaeger, Carl; Walder, Hans Ulrich; Kull, Thomas M.; Kottmann, Martin, Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs, B. 2, 4. Aufl., Zürich, 1997/99.
- Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs, 4. Aufl., Schulthess Verlag, Zürich, Basel, Genf, 2017. (SK SchKG- Bölüm yazarı).
- Kuru, Baki, *İcra ve İflas Hukuku El Kitabı*, 2. Bası, Seçkin Yayıncılık, İstanbul, 2013.
- Kurzkomentar Schuldbetreibungs und Konkursgesetz, 2. Aufl., Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel, 2014 (KUKO SchKG – Bölüm yazarı).
- Lorandi, Franco, “Zirkularbeschlüsse im SchKG”, *ZZZ*, Cilt 45, 2019.
- Üstündağ, Saim, *İflas Hukuku*, 8. Bası, İstanbul, 2009.